

☒	Pro gradu -tutkielma
☐	Lisensiaatintutkielma
☐	Väitöskirja

Aine	Laskentatoimi	Päivämäärä	8.3.2003
Tekijä(t)	Aki Jääskeläinen ja Mikko Kivistö	Matrikelnumero	
		Sivumäärä	148
Otsikko	Taloudellisten suoritusmittareiden soveltuvuus ja hyväksikäyttö kunnallisen liikelaitoksen toiminnassa – case-tutkimus		
Ohjaaja(t)	Professori Pekka Pihlanto ja lehtori Tuula Vilja		

Tiivistelmä

Kunnat kokivat 90-luvun alkuvuosina ehkä kaikkien aikojen pahimman talouskriisinsä. Selviytyäkseen tästä niiden on ollut pakko kiinnittää entistä enemmän huomiota palvelutuotantonsa tehokkuuteen ja taloudellisuuteen. Turun kaupungissa toiminnan tehostamista on tavoiteltu siirtymällä liikelaitosmalliin useiden yksiköiden toiminnassa. Siinä yksiköille annetaan itsenäisempi asema, ne ovat vastuussa omasta liiketoiminnastaan ja sitomastaan pääomasta. Niiden tavoitteena on ylijäämän eli voiton tuottaminen, jolla rahoitetaan kaupungin muuta toimintaa. Koska liikelaitokset toimivat samojen periaatteiden mukaan kuin yritykset, voidaan olettaa yleisesti käytettyjen taloudellisten suoritusmittareiden soveltuvan myös liikelaitosten toiminnan arviointiin. Tutkimuksessa sovelletaan näitä yleisimpiä tunnuslukuja liikelaitoksiin. Tavoitteena on analysoida mittareiden soveltuvuutta sekä niiden antamaa informaatiota liikelaitoksista ottaen huomioon niiden toiminnan erityispiirteet.

Tutkimuksen kohteena ovat Turun Satama ja Turun Vesilaitos. Tutkimus on luonteeltaan toiminta-analyyttinen ja siinä käytetään case-menetelmää. Tutkimusaineisto on hankittu teemahaastatteluiden avulla. Tavoitteena on ennen kaikkea selvittää liikelaitosten toiminnan erityispiirteet ja eroavaisuudet yrityksistä, jotka tulee ottaa huomioon arvioitaessa niiden toimintaa taloudellisin tunnusluvuin.

Tutkimuksen tuloksena voidaan todeta erilaisten taloudellisten mittareiden soveltuvan periaatteellisella tasolla hyvin liikelaitosten toimintaan. Yksiköt pyrkivät yritysmäiseen ja kannattavaan toimintaan joten niiden arviointi tästä näkökulmasta on perusteltua. Johtuen kuitenkin niiden asemasta julkisen sektorin yksiköinä, on niiden toiminnassa havaittavissa selviä eroavaisuuksia yritysten toiminnasta. Taloudelliset tavoitteet ovat vain yksi osatekijä julkisen sektorin toiminnassa, erilaiset yhteiskunnalliset ja poliittiset tekijät aiheuttavat selviä rajoitteita liikelaitoksien toimintaan. Toisaalta taloudellisten mittareiden antaman informaation perustana oleva tilinpäätösaineisto ei kaikilta osiltaan sisällöltään vastaa yrityksiä. Nämä tekijät aiheuttavat ensinnäkin eri tunnuslukujen sisällön eroavuutta teoreettisesta määrittelystä ja toisaalta tuovat toiminnan rajoitusten kautta ongelmia niiden käyttämiseen yksikön suorituksen arvioinnin perustana. Taloudellisten mittareiden avulla saadaan olennaista informaatiota liikelaitoksista, mutta tämän hyväksikäytön kannalta on ensisijaisen tärkeää, että ymmärretään näiden toiminnan erityispiirteiden merkitys informaation sisältöön ja selitysarvoon.

Asiasanat	Suorituksen mittaaminen, liiketalous, julkinen sektori, kunta, tulosityksikkö, liikelaitos
Muita tietoja	